

Important place in the article is devoted to the activities of American oil companies, their economic relations with the governments of the Middle East countries, which became the subject of political confrontation between these countries and the U.S.

Based on the given facts, it was established that the US policy to maintain the status quo in the Middle East had been actually stopped in the early 1970s. Instead it was not formed the clear long term course of foreign policy, which could provide the interests of the USA and its allies in the field of economics and energetics.

Key words: USA, Middle East, foreign policy strategy, energetics, oil.

УДК 327.56(73)+327.8

<http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.06.72-82>

Анатолій Худолій,
доктор політичних наук, професор,
Національний університет “Острозька академія”,
м. Острог, Україна

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В АТР

Анотація. В статті розглянуто американо-китайські та американо-індійські відносини в XXI столітті.

У полі зору дослідника – політичні, військові та економічні аспекти співробітництва та відносини між Вашингтоном і Пекіном, Вашингтоном і Нью Делі упродовж останніх років XXI століття.

Проаналізовано основні тенденції розвитку американо-китайських відносин в контексті двостороннього співробітництва за каденції Б. Обами та Д. Трампа. Висвітлено економічну та безпекову діяльність Китаю, спрямовану на зміцнення лідерських позицій Пекіна як ключового актора в регіоні. Виокремлені пріоритети Вашингтона у двосторонніх відносинах з урахуванням власних прагматичних цілей та національних інтересів. Описані чинники, що обмежують стратегічне партнерство двох країн.

Розглянуто конкретні політичні та економічні кроки адміністрації Д. Трампа, здійснені США задля зміцнення регіональної безпеки. За підтримки Вашингтону посилюється роль Індії, Австралії та Японії як впливових регіональних акторів. Описано активну участь Індії у регіональному протистоянні США та Китаю. Починаючи з 2017 року, Індія стала активніше експортувати товари та послуги до США. Посилюючи фінансову та військову присутність, Вашингтон намагається не лише зберегти, але й зміцнити власні позиції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, стримуючи розвиток Китаю.

Ключові слова: США, Китай, Індія, Японія, регіональна політика, Азійсько-Тихоокеанський регіон, Індо-Тихоокеанський регіон.

АТР (Азійсько-Тихоокеанський регіон) – регіон швидкого економічного розвитку. Він став двигуном сучасної економіки, потужної торгівлі та інвестицій. Швидкими темпами розвиваються економіки Китаю, Індії та інших країн. ВВП Китаю склав 6,6%, а Індії – 7,4% в 2018 році, а в 2019, відповідно – 6,4% та 7,8% [30]. Цілком закономірно, що цей регіон привертає увагу США та РФ.

Чотири азійські економіки потрапили в десятку провідних торгових партнерів Сполучених Штатів в 2017 році. Серед них: Китай (№1), Японія (№ 4), Південна Корея (№ 6), Індія (№ 9). За оцінками фахівців, Китай демонструє найшвидший розвиток економіки за оцінками 2017 року, в той час як Індія, як прогнозують, випередить Китай в 2019 році [15].

АТР – це регіон, який став зоною викликів не лише в сфері економіки, але й політики, технологій, безпеки тощо. І ці виклики не регіонального, а геополітичного масштабу. Всі ці виклики постали не лише перед США, але й Росією, Китаєм, Індією, оскільки кожна з зазначених країн має національні інтереси, і претендує, більшою або меншою мірою на лідерство в регіоні. В Азії знаходиться п'ять країн з ядерною зброєю: КНР та РФ як постійні члени Ради Безпеки ООН; Індія та Пакистан, які є запеклими суперниками; та Північна Корея [15]. Всі зазначені чинники значною мірою впливають на перебіг подій та політику згаданих акторів.

Аналізу політичної, економічної та безпекової діяльності країн АТР присвячено низку праць як вітчизняних, так і закордонних дослідників, серед яких О.П. Тригуб, А.Ю. Рижикова [11], О.С. Курандо [7], А.Г. Буравкіна [2], М.З. Мурашкіна [8] та інші. О.П. Тригуб та А.Ю. Рижикова зосередили увагу на сучасних доктринах та концепції зовнішньої політики США щодо Центральної Азії. О.С. Курандо побіжно розглянув конкуренцію Сполученим Штатам з боку Росії та Китаю за каденцій Б. Обама. А.Г. Буравкіна дослідила еволюцію східноазійської політики США та її вплив на баланс сил в регіоні. М.З. Мурашкіна вивчала взаємодію та суперництво РФ, США та КНР в Центральній Азії, хоча АТР залишився поза увагою.

Побіжно проблематики АТР торкалися такі автори публікацій, як А.І. Бузаров [1], С. Радзівська, І. Ус та Д. Покришка [9], С.В. Желіховський [3] та інші. А.І. Бузаров виокремив та проаналізував основні вектори зовнішньої політики Китаю в ХХІ столітті. С. Радзівська, І. Ус та Д. Покришка акцентували увагу на економічному розвитку та пріоритетах Китаю в ХХІ столітті. С.В. Желіховський частково розглянув тихоокеанський вектор зовнішньої політики Вашингтону.

Певний внесок в розробку тих або інших аспектів Азійсько-Тихоокеанської проблематики зробили закордонні дослідники, серед яких є, як російські, так і західні науковці. Серед російських слід згадати А. Кадомцева [4], який розглянув політику США в АТР з точки зору російських інтересів упродовж каденцій Б. Обама та Д. Трампа.

Серед західних науковців політиці АТР присвятили свої праці Дж. Ставрідіс [31], Р. Помфрет [25], Р. Зарецькі [35], К. Рапоза [28], П. Вайсман та З. Міллер [34], А. Браун [13], Д. Голдман [19], А. Тейлор [32], Дж. Прамук [26] та інші. Тематика широка, яка охоплює як сучасні аспекти взаємовідносин, так і специфічні особливості країн регіону.

Дж. Ставрідіс розглянув воєнну та безпекову політику Китаю в Азійсько-Тихоокеанському регіоні; Р. Помфрет зосередився переважно на економічній проблематиці; Р. Зарецькі здійснив аналіз торгівлі та тарифної політики країн; К. Рапоза, П. Вайсман та З. Міллер зосередили увагу на торговій війні між США та Китаєм; А. Браун та Д. Голдман деталізували конфліктну ситуацію з китайською компанією 'Хуавей'; А. Тейлор та Дж. Прамук дослідили політику Д. Трампа в згаданому регіоні.

Водночас слід зазначити, що проблема сучасного періоду боротьби за лідерство в АТР не стала предметом цілісного автономного вивчення, оскільки досліджуються окремі аспекти згаданої проблеми.

Мета і завдання дослідження. Мета статті – розглянути економічну, політичну та безпекову діяльність США, Китаю та Індії з точки зору лідерських амбіцій і зовнішньополітичних цілей.

Мета передбачає вирішення таких завдань: 1) з'ясувати характер американо-китайських та американо-індійських відносин упродовж 2018-2019 років; 2) виявити чинники, що впливають на політику згаданих регіональних і глобальних акторів; 3) виявити сфери найбільшого розвитку двосторонніх відносин упродовж згаданого періоду. Слід зазначити, що дана проблематика складна та багатогранна, тому в статті здійснено спробу розглянути окремі аспекти даного питання.

Лідерські позиції США закріпили в АТР після Другої світової війни. В ХХІ столітті Вашингтон зацікавлений в тому, щоб зберегти свої зовнішньополітичні надбання, проте ситуація ускладнюється через лідерські амбіції Китаю, який за останні роки значно зміцнів, як в економічному, так і в технологічному та військовому плані. Економічні успіхи Китаю дратують Вашингтон, а останній скандал з компанією Хуавей додав масла в вогонь.

У безпековому вимірі Вашингтон має п'ятьох союзників у регіоні, серед яких Австралія, Японія, Філіппіни, Південна Корея та Таїланд. Адміністрація Білого дому переглянула зовнішньополітичні інтереси і було заявлено про поворот Америки до Азійсько-Тихоокеанського регіону. Г. Клінтон в жовтні 2011 року у своїй статті в 'Foreign Affairs' заявила про зростаючий інтерес США до регіону і зазначила, що там знаходяться основні союзники Вашингтону, такі як Китай, Індія та Індонезія. Вона також наголосила на лідерській позиції Вашингтона в регіоні, який розбудовує економічну та безпекову архітектуру задля стабільності та розвитку [16]. Контроль над економічним зростанням Азії став першочерговим завданням для адміністрації Б. Обама. А відкриті ринки регіону сприяли розвитку американського бізнесу, збільшенню інвестицій, торгівлі та доступу до передових технологій. З точки зору безпекового підходу, то Америка відіграє стратегічну роль, оскільки забезпечує свободу навігації в Південно-Китайському морі, стримує поширення ядерної зброї в Північній Кореї та гарантує прозорість воєнної активності ключових акторів регіону.

Заяви Державного Секретаря США щодо вагомості ролі АТР в політиці Вашингтона є продовженням заяв Б. Обама, який ще в 2009 році заявив про свій намір повернути Азійсько-Тихоокеанський регіон в число пріоритетів США. Згідно з Національною Воєнною Стратегією США від 2011 року в центрі уваги Вашингтона перебуватиме Азійсько-Тихоокеанський регіон, який, через наявні ресурси, потребує підвищеної воєнної присутності. Сполучені Штати продовжуватимуть співробітництво з Японією та Південною Кореєю задля розширення військового співробітництва та збереження регіональної стабільності. Задля посилення безпеки США планують розширити військове співробітництво, обміни та навчання з Філіппінами, Таїландом, В'єтнамом, Малайзією, Пакистаном, Індонезією, Сінгапуром та іншими країнами регіону. Сполучені Штати зацікавлені у розвитку військових відносин з Китаєм. Сферою спільних інтересів може стати боротьба з поширенням ЗМЗ. Водночас Америка стурбована намірами Китаю модернізувати збройні сили, наполегливістю у дослідженні космосу, кіберпростору, політикою в Жовтому морі, Східнокитайському та Південно-Китайському морі. У зв'язку з цим, Америка заявляє, що перешкоджатиме спробам будь-якого народу, які створюють загрозу доступу до кіберпростору або загрожують безпеці союзників США [14, с. 16].

Продовження зовнішньополітичного курсу Вашингтона стала відкрита частина оновленої воєнної стратегії "Підтримуючи глобальне лідерство США. Пріоритети оборони ХХІ століття", проголошена в січні 2012 року. Президент

Обама відзначив дію Стратегії на середньострокову перспективу до 2020 року. Стратегічна мета документу – відновити глобальне лідерство США. Пріоритетними регіонами для Сполучених штатів залишаються АТР та Близький Схід [17, с. 5]. В Національній військовій стратегії США (червень 2015 р.) також згадується Китай, як країна, що намагається переглянути ключові аспекти міжнародного порядку та загрожує національним інтересам США.

У доповіді “Глобальні тенденції 2025: світ, що змінився” та Стратегії національної оборони 2018 року ідея глобального лідерства Америки знаходить своє обґрунтування та конкретику. У документі стверджується, що зросте потреба в американському лідерстві в світі загалом та в якості регіонального балансу на Близькому сході та в Азії. Окремий розділ присвячено новим гравцям на світовій арені: Китаю, Індії та іншим країнам [18, с. 28-36; 23]. Китай та Індію позиціонують як прямих конкурентів Сполучених Штатів, відповідно до їхнього потенціалу та швидкого розвитку, які в 2025 році досягнуть піку свого розвитку, щоб кинути виклик Вашингтону.

Ситуація в Азійсько-Тихоокеанському регіоні зазнала значного загострення особливо за останні два роки, коли посаду президента США обійняв Д. Трамп. В листопаді 2017 року після подорожі до Азії та зустрічі з лідерами АСЕАН, президент США виступив із заявою, в якій зазначив, що бачить перед собою конкретні цілі, одна з яких – зміцнити економічне та безпекове партнерство США з країнами Індо-Тихоокеанського регіону (ІТР) задля вільного та відкритого регіону, незалежного від зовнішнього домінування та економічної залежності. Також було зазначено, що Вашингтон сприятимуть розвитку вільного та незалежного регіону [29].

Слід зауважити, що політика Трампа послідовна з точки зору його передвиборчих обіцянок, проте не завжди вигідна з точки зору зовнішньополітичної стратегії. Візьмемо хоча б, для прикладу, ТТП. До 2015 року угода про Транстихоокеанське партнерство була підписана 12 країнами Азійсько-Тихоокеанського Регіону. Крім США, до угоди долучилась низка країн. ТТП передбачало створення зони вільної торгівлі, спрощення тарифів та створення нового ринку, альтернативного ЄС. Побутує думка, що США ініціювали його створення з метою стримати вплив Китаю в регіоні, оскільки Пекін не долучився до угоди. Проте в 2017 році США вийшли з міжнародної торгової угоди про Транстихоокеанське партнерство (ТТП).

За оцінками Інституту міжнародної економіки Пітерсона, США стали б головним бенефіціаром угоди, оскільки членство могло б збільшити реальний дохід американців на 131 млн. доларів або на 0,5 % від ВВП [10]. Після виходу США із ТТП експерти і політики говорять про Китай, як претендента на вакантне місце і схоже на те, що китайські лідери всерйоз про це думають. Голова КНР Сі Цзіньпін в своїй промові на Всесвітньому форумі в Давосі висловився проти протекціонізму в торгівлі. "В торгових війнах не буває переможців", – заявив китайський лідер [5]. Учасники форуму сприйняли риторику китайського лідера не лише як критику політики Трампа, але й знак того, що КНР має намір зайняти місце, звільнене в зв'язку з виходом США із ТТП, – або в межах іншого договору, або шляхом приєднання до вже існуючого.

Зміст стратегії Вашингтона в Азії чітко не окреслена, проте, вважаємо, що це і стримування Китаю і збереження лідерських позицій в регіоні, який з ініціативи Д. Трампа отримав іншу назву – з АТР на ІТР – Індо-Тихоокеанський регіон.

Найменування виникло не спонтанно, а закономірно, оскільки для зміцнення власних позицій Вашингтон потребує союзників, серед яких – Індія.

Оцінюючи індійсько-китайські відносини, слід зауважити, що вони не були простими, мали свої підйоми та спади. У XXI столітті конкуренція між згаданими країнами посилилась. Незважаючи на періодичні загострення відносин через конфлікти на кордонах, Китай залишається найбільшим торговим партнером Індії. Двостороння торгівля в 2017 році зросла на 18,63 % і досягла 84,44 млрд. доларів [20].

Китай збільшує свій стратегічний і економічний вплив у Південній Азії через агресивний економічний наступ – «дипломатію чекової книжки» і розвиток інфраструктури. З точки зору регіональної політики, Китай позиціонує себе, як важливого актора і постійно розширює свій зростаючий економічний і стратегічний вплив у регіоні [6]. З найбільшою у світі виробничою базою, і зі зростаючою фінансовою потугою, Китай перетворився на основного торговельного партнера в усіх практично країнах Південно-Східної Азії.

Індія критикує китайські економічні проекти, зокрема ‘Один пояс, один шлях’, враховуючи спроби Китаю поліпшити відносини з Пакистаном, поглибивши розбіжності між Індією та Пакистаном. Втілюючи свою стратегію, Китай побудував морський порт на узбережжі Аравійського моря в Гвадар, у Пакистані. Такий крок призведе не тільки до того, що Гвадар перетвориться на транзитний термінал для імпорту нафти, а також сприятиме військово-морській присутності Китаю в Індійському океані. Це дозволить Китаю проводити моніторинг американської військово-морської активності в Перській затоці, індійської діяльності в Аравійському морі, і майбутнє американсько-індійського морського співробітництва в Індійському океані [6].

Незважаючи на мирну риторику, Китай оновлює озброєння та розвиває військові технології, що напружує сусідні країни. А конфлікти в Південно-Китайському морі та зростаюча міць Пекіна змусили Індію шукати союзників та інтенсифікувати воєнне співробітництво зі Сполученими Штатами. Офіційно, Китай стверджує, що хоче поліпшити відносини з Індією, проте його зовнішньополітичні дії говорять про протилежне. Він хоче поліпшити відносини з Індією, але на своїх умовах.

Прем’єр-міністр Індії Нарендра Моді заявив про ‘Act East Policy’, східний вектор зовнішньої політики Індії під час саміту Індія-АСЕАН в листопаді 2014 року [22]. Таким способом Індія послала сигнал про свій намір відіграти активнішу роль, і до того ж стратегічну, розширюючи політику безпеки в Східній та Південно-Східній Азії.

Китайська затятість у питаннях територіальних конфліктів і Східному та Південно-Китайському морях змусило країни Азійсько-Тихоокеанського регіону звернути свої погляди на Індію як потугу яка може відіграти роль противаги зростаючій воєнній могутності Китаю [27, с. 3]. А демократичні цінності Нью Делі, економічні та воєнні інтереси в регіоні перетворили країну на природного партнера в чотиристоронньому безпековому діалозі зі Сполученими Штатами Америки, Японією та Австралією [24]. Японія підтримала зовнішньополітичний курс Індії і, таким чином, стала одним із союзників Індії. Обидві країни імплементують плани ‘Спеціального стратегічного та Глобального партнерства 2025’, яке супроводжується рішенням розпочати діалог ‘2+2’ із залученням Міністрів закордонних справ і Міністрів оборони, угоду між ВМС Індії та

японськими ВМС Самооборони, і двох міні договорів із залученням Австралії та США [27, с. 22]. Для Індії 'Act East Policy' є суттєвим засобом посилення регіональної ролі. Слід зауважити, що така політика, започаткована ще в 1991 році при Прем'єр-міністрі Нарасімха Рао, виправдала себе. Ініціатива 'Act East' є успішною та ефективною політикою Нью Делі, політичним, економічним та безпековим засобом у зовнішній політиці Індії.

Індія намагається втілювати зовнішньополітичну стратегію незалежно від Китаю. Задля посилення власної ролі та позицій в регіоні, Індія та Японія, окрім 'Партнерства заради якісних інвестицій' (ПЗЯІ) та 'Безпеки та зростання заради всіх в регіоні' (БЗЗВР), співпрацюють в плані встановлення Азійсько-Африканського коридору росту, який має на меті розширити зв'язки між Азійськими та Африканськими країнами і забезпечити їх альтернативою китайському проекту 'Один пояс, один шлях' [27, с. 22]. Їхнє співробітництво є своєрідною протиполягою китайській агресивній політиці в регіоні.

Водночас, слід додати, що ключова роль у регіональній політиці належить Сполученим Штатам. Починаючи з 2000 року відносин між США та Індією мають позитивну тенденцію розвитку. Вашингтон допоміг Індії вступити до Групи ядерних постачальників (ГЯП) і Міжнародної агенції з ядерної енергії (МАГАТЕ).

Адміністрація Трампа продовжує зміцнювати зв'язки з Азійсько-Тихоокеанськими партнерами та союзниками, включно з Індією. У порівнянні з адміністрацією Обами, Д. Трамп прохолодно ставився до Індії, проте продовжив співробітництво. Про це свідчить той факт, що третій раунд Індійсько-Американського діалогу по морській безпеці було проведено з 30 квітня по 1 травня 2018 року в м. Гоя, Індії. В ході діалогу обидві сторони зауважили прогрес, досягнутий між двома країнами в питаннях морської безпеки від часу проведення останнього засідання. Також сторони обговорили здобутки у даній сфері в Індійсько-Тихоокеанському регіоні та розглянули шляхи до покращення двостороннього морського співробітництва з точки зору безпеки [34].

Сполучені Штати хочуть, щоб Індія стала головним оборонним і стратегічним партнером у регіоні, проте не економічним. Двостороння торгівля товарів і послуг складає 2% від сукупної світової торгівлі Вашингтона і зростає за останні роки. Торгові відносини – вагоміші для Індії, ніж для Сполучених Штатів (16%), які, після ринку ЄС (17%) виступають третім ринком імпорту (6%) після Китаю (17%) та ЄС (10%). Америко-індійські прямі інвестиції – незначні, проте поступово зростають [12]. Водночас, Америка, як показує практика відносин з Китаєм, є ненадійним торговим партнером з точки зору тарифів і торгівлі. А рішення президента Трампа ігнорувати Східно-Азійський саміт 2017 та 2018 років, і заміна глобалізму у зовнішній політиці Вашингтона патріотизмом, вихід з багатосторонніх угод та договорів, не лише насторожили Індію, але й посягли сумнів у надійності США як партнера. Проте, США, надто цим не переймаються, оскільки, крім Індії, мають інших регіональних партнерів, таких як Австралія та Японія. Проте незважаючи на близькі відносини з Індією, ні Австралія, ні Японія, не мають безпекових угод із Індією, що дає свободу дії у зовнішньополітичному курсу Вашингтону в регіональній політиці. Водночас, офіційно звучать заяви Сполучених Штатів про те, що Америка зацікавлена у тривалій стабільності регіону, а американська безпека і розквіт залежать від того, наскільки Сполучені Штати забезпечать можливості для вільного розвитку торгівлі в регіоні, оскільки США – Тихоокеанська країна [21]. До того ж, Індія підписала три із чотирьох

фундаментальних оборонних угод зі Сполученими Штатами, серед яких угоди по логістиці, інформаційній безпеці та комунікаційній сумісності, та безпеці.

Таким чином, кроки адміністрації Трампа свідчать про те, що Сполучені Штати в Індо-Тихоокеанському регіоні намагаються доповнити стратегію Обама ідеєю розвитку двосторонніх торгових відносин з країнами регіону. Такий підхід сприятиме підвищенню економічної вигоди.

Отже, Сполучені Штати змінюють стратегію в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в залежності від зміни балансу сил та політики регіональних акторів. Спостерігається тенденція до загострення американо-китайських відносин, оскільки зростає економічна та воєнна потужність КНР, що сприймається Вашингтоном як пряма загроза національним інтересам Америки. Водночас, США намагаються зміцнити власні позиції в регіоні за рахунок розвитку двосторонніх економічних та безпекових договорів, зміцнюючи відносини з Індією, Австралією та Японією. Незважаючи на активність Вашингтона, зростає небезпека прямих воєнних конфліктів між КНР та США, що суттєво загрожує стабільності регіону.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бузаров А.І. Основні вектори зовнішньої політики Китаю в 2018 р. // Журнал “Україна-Китай”. – № 5 (11). – 2018. URL: <http://sinologist.com.ua/buzarov-osnovni-vektory-zovnishnoyi-polityky-kytau-v-2018-r/> Accessed August 26, 2019.
2. Буравкіна А.Г. Еволюція східноазійської політики США: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук.: спец. 23.00.04. «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / А.Г. Буравкіна. – Київ, 2016. – 22 с.
3. Желіховський С.В. Конгрес Сполучених Штатів Америки у формуванні зовнішньополітичної стратегії ХХІ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук.: спец. 23.00.04. «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / С.В. Желіховський. Миколаїв, 2018. – 20 с.
4. Кадомцев Андрей. Политика США в Азиатско-Тихоокеанском регионе: перемены называют // Международная жизнь. 29.11. 2017. URL: <https://interaffairs.ru/news/show/18875> Accessed August 26, 2019.
5. Камаль Ахмед. Си Дзиньпин: “В торговых войнах не бывает победителей” // ВВС. – 17 января 2017. – URL: <https://www.bbc.com/russian/features-38650748> Accessed August 26, 2019.
6. Каспрук Віктор. Китай і Індія: взаємна недовіра один до одного // Тиждень UA. – 5 червня 2012 р. – URL: <https://tyzhden.ua/World/52111> Accessed August 26, 2019.
7. Курандо О.С. Доктрина Обама у зовнішній політиці США: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. політ. наук.: спец. 23.00.04. «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / О.С. Курандо. – Одеса, 2019. – 19 с.
8. Мурашкіна М.З. Взаємодія та суперництво Росії, США і Китаю в Центральній Азії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук.: спец. 23.00.04. «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / М.З. Мурашкіна. Миколаїв, 2015. – 20 с.
9. Радзівська С., Ус І., Покришка Д. Глобальні домінанти розвитку Китаю // Міжнародна економічна політика. – № 1 (26), 2017. – URL: http://iepjournal.com/journals/26/2017_7_Radziivska_Us_Pokryshka.pdf Accessed August 26, 2019.
10. США вышли из Транстихоокеанского партнерства: что дальше? // ВВС. – 24 января 2017. – URL: <https://www.bbc.com/russian/features-38729182>
11. Тригуб О.П., Рижикова А.Ю. Сучасні доктрини та концепції зовнішньої політики США щодо Центральної Азії // Молодий вчений. – 2015. – № 2. – С. 179-182.
12. Akhtar Ilias, Kronstadt Alan. U.S.-India trade relations. April 3, 2019. – URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10384.pdf> Accessed August 26, 2019.
13. Brown Adrian. Huawei and the cold tech war between US and China // Al Jazeera. May17, 2019. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2019/05/huawei-cold-tech-war-china-190517061336081.html> Accessed August 26, 2019.
14. Chairman of the Joint Chiefs of Staff: The National Military Strategy of the United States of America. Redefining America’s Military Leadership. Washington DC, 8 February 2011. URL:

- https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy/0208_11084800_2011_NMS_-_08_FEB_2011.pdf Accessed August 26, 2019.
15. Chanlett-Avery Emma, Kronstadt Alan K., Lawrence Susan V., Manyin Mark E. *The Asia Pacific: Challenges and Opportunities for U.S. Policy*, December 14, 2018. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF11047.pdf> Accessed August 22, 2019.
 16. Clinton H. *America's Pacific Century // Foreign Affairs*. – October 12, 2011. – URL: <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>
 17. Department of Defense: *Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense*. Washington. 05 January 2012. – URL: https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy/Defense_Strategic_Guidance_2012.pdf Accessed August 26, 2019.
 18. *Global Trends 2025: A Transformed World*. November 2008. – 100 p. – URL: https://www.files.ethz.ch/isn/94769/2008_11_Global_Trends_2025.pdf August 26, 2019.
 19. Goldman David. *What did Huawei do to land in such hot water with the US // CNN Business*. May 21, 2019. URL: <https://edition.cnn.com/2019/05/20/tech/huawei-us/index.html> Accessed August 28, 2019.
 20. *India-China bilateral trade hits historic high of \$84.44 billion in 2017 // The Times of India*. – March 7, 2018. – URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-china-bilateral-trade-hits-historic-high-of-84-44-billion-in-2017/articleshow/63202401.cms>. Accessed September 5, 2019.
 21. *'Indo Pacific over Asia Pacific' reflects India's rise: US official // The Economic Times*. – July 11, 2018. – URL: <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/indo-pacific-over-asia-pacific-reflects-indias-rise-us-official/articleshow/61519684.cms?from=mdr> Accessed September 2, 2019.
 22. Narendra Modi. *Remarks by the Prime Minister at 12th India-ASEAN Summit*. Nay Pyi Taw, Myanmar. 12 November 2014. URL: <https://mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/24236/Remarks+by+the+Prime+Minister+at+12th+IndiaASEAN+Summit+Nay+Pyi+Taw+Myanmar> Accessed September 5, 2019.
 23. *National Defense Strategy of the United States of America*. 2018. – URL: <https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy.htm#security> Accessed Sep.4, 2019.
 24. Paal Douglas. *America's Future in a Dynamic Asia*. January 31, 2019. Carnegie Endowment for International Peace. URL: <https://carnegieendowment.org/2019/01/31/america-s-future-in-dynamic-asia-pub-78222> Accessed August 26, 2019.
 25. Pomfret Richard. *The Eurasian Landbridge and China's Belt and Road Initiative // Vox*. 02 May 2018. – URL: <https://voxeu.org/article/eurasian-landbridge-and-chinas-belt-and-road-initiative> Accessed August 24, 2019.
 26. Pramuk Jacob. *Trump: I would reconsider a massive Pacific trade deal if it were 'substantially better' // CNBC*. – January 25, 2018. – <https://www.cnbc.com/2018/01/25/trump-says-he-would-reconsider-trans-pacific-partnership-trade-deal.html> Accessed September 2, 2019.
 27. Rajendram Danielle. *India's new Asia-Pacific strategy: Modi acts East*. December 2014. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/186677/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf> Accessed September 5, 2019.
 28. Rapoza Kenneth. *Trade War Update: China Subverts Tariffs, Trade Gap Gets Wider // Forbes*. – Dec. 10. – 2018. – URL: <https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2018/12/10/trade-war-update-china-subverts-tariffs-trade-gap-gets-wider/#732b105950e5> Accessed August 26, 2019.
 29. *Remarks by President Trump on his Trip to Asia*. – November 15, 2017. – URL: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-trip-asia/> Accessed August 26, 2019.
 30. *Regional Economic Outlook: Asia Pacific*. May 2018 // International Monetary Fund. – URL: <https://www.imf.org/en/Publications/REO/APAC/Issues/2018/04/16/areo0509> Accessed September 5, 2019.
 31. Stavridis James. *China's steady plan to take control of the Asia-Pacific region // Financial Review*. – February 22, 2019. – URL: <https://www.afr.com/world/chinas-steady-plan-to-take-control-of-the-asiapacific-region-20190222-h1bl57> Accessed September 5, 2019.
 32. Taylor Adam. *A timeline of Trump's complicated relationship with the TPP // The Washington Post*. – April 13, 2018. – URL: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/04/13/a-timeline-of-trumps-complicated-relationship-with-the-tpp/> Accessed September 2, 2019.

33. 3-ird India – U.S. – Maritime Security Dialogue. – URL: [https://media.defense.gov/2018/May/04/2001912429/-1//1/3RD%20INDIA%20US%20MARI TIME%20 DIALOGUE.PDF](https://media.defense.gov/2018/May/04/2001912429/-1//1/3RD%20INDIA%20US%20MARI%20TIME%20DIALOGUE.PDF) Accessed September 4, 2019.

34. Wiseman Paul, and Zeke Miller and Catherine Lucey. US, China Put Brakes on Trade Dispute with Cease-Fire // AP News, associated Press. – Dec. 2, 2018. – URL: <https://apnews.com/449e5545c30b42739934e79ba2429126>. Accessed August 26, 2019.

35. Zaretsky Renu. Tariffs, Trade and Time: Making America Pay Again. Tax Policy Center. Urban Institute and Brookings Institution. 3 July 2018. URL: <https://www.taxpolicycenter.org/taxvox/tariffs-trade-and-time-making-america-pay-again> Accessed August 26, 2019.

References:

1. Buzarov A.I.(2018). Osnovni vektory zovnishn"oyi polityky Kytayu v 2018 r. *Zhurnal "Ukrayina-Kytaj"*, № 5 (11). Retrieved from [http://sinologist.com.ua/buzarov-osnovni-vektory-zovnishnoyi-polityky-kytayu -v-2018-r/](http://sinologist.com.ua/buzarov-osnovni-vektory-zovnishnoyi-polityky-kytayu-v-2018-r/)

2. Buravkina A.H. (2016). Evolyuciya sxidnoazijs"koyi polityky SShA: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. polit. nauk.: spec. 23.00.04. «Politychni problemy mizhnarodnyx system ta hlobal"noho rozvytku». Kyyiv, 2016. 22 s.

3. Zhelixovs"kyj S.V. (2018). Konhres Spoluchenyx Shtativ Ameryky u formuvanni zovnishn"opolitychnoyi stratehiyi XXI stolittya: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. polit. nauk.: spec. 23.00.04. «Politychni problemy mizhnarodnyx system ta hlobal"noho rozvytku». Mykolayiv, 2018. 20 s.

4. Kadomcev Andrej (29.11. 2017). Politika SShA v Aziatsko-Tihookeanskom regione: peremeny nazrevajut. *Mezhdunarodnaja zhizn'*. Retrieved from <https://interaffairs.ru/news/show/18875>

5. Kamal' Ahmed. (17 janvarja 2017). Si Dzin'pin: "V togovykh vojnah ne byvaet pobeditelej". *BBC*. Retrieved from <https://www.bbc.com/russian/features-38650748> Accessed August 26, 2019.

6. Kaspruk Viktor (5 chervnya 2012 r.). Kytaj i Indiya: vzajemna nedovira odynd do odnoho. *Tyzhden UA*. Retrieved from <https://tyzhden.ua/World/52111>

7. Kurando O.S. (2019). Doktryna Obamy u zovnishnij polityci SShA: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya k. polit. nauk.: spec. 23.00.04. «Politychni problemy mizhnarodnyx system ta hlobal"noho rozvytku». Odesa, 2019. 19 s.

8. Murashkina M.Z. (2015). Vzayemodiya ta supernyctvo Rosiyi, SShA i Kytayu v Central"nij Aziji: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. polit. nauk.: spec. 23.00.04. «Politychni problemy mizhnarodnyx system ta hlobal"noho rozvytku». Mykolayiv, 2015. 20 s.

9. Radziyevs"ka S., Us I., Pokryshka D. (2017). Hlobal"ni dominanty rozvytku Kytayu. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. № 1 (26). Retrieved from http://iejjournal.com/journals/26/2017_7_Radziievaska_Us_Pokryshka.pdf

10. SShA vyshli iz Transtihookeanskogo partnerstva: chto dal'she? (24 janvarja 2017). *BBC*. Retrieved from <https://www.bbc.com/russian/features-38729182>

11. Tryhub O.P., Ryzhykova A.Yu. Suchasni doktryny ta koncepciyi zovnishn"oyi polityky SShA shhodo Central"noyi Aziji (2015). *Molodyj vchenyj*. № 2, 179-182.

12. Akhtar Illias, Kronstadt Alan. (April 3, 2019). U.S.-India trade relations. Retrieved from <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10384.pdf>

13. Brown Adrian.(May 17, 2019). Huawei and the cold tech war between US and China. *Al Jazeera*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2019/05/huawei-cold-tech-war-china-190517061336081.html>

14. Chairman of the Joint Chiefs of Staff: The National Military Strategy of the United States of America. Redefining America's Military Leadership. Washington DC (8 February 2011). Retrieved from https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy/020811084800_2011_NMS_-_08_FEB_2011.pdf

15. Chanlett-Avery Emma, Kronstadt Alan K., Lawrence Susan V., Manyin Mark E. (December 14, 2018). *The Asia Pacific: Challenges and Opportunities for U.S. Policy*. Retrieved from <https://fas.org/sgp/crs/row/IF11047.pdf>

16. Clinton H. America's Pacific Century (October 12, 2011). *Foreign Affairs*. Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>

17. Department of Defense: Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. Washington. (05 January 2012). Retrieved from https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy/Defense_Strategic_Guidance_2012.pdf

18. Global Trends 2025: A Transformed World. (November 2008). 100 p. Retrieved from https://www.files.ethz.ch/isn/94769/2008_11_Global_Trends_2025.pdf
19. Goldman David. (May 21, 2019). What did Huawei do to land in such hot water with the US. *CNN Business*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2019/05/20/tech/huawei-us/index.html>
20. India-China bilateral trade hits historic high of \$84.44 billion in 2017 (March 7, 2018). *The Times of India*. Retrieved from <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-china-bilateral-trade-hits-historic-high-of-84-44-billion-in-2017/articleshow/63202401.cms>.
21. 'Indo Pacific over Asia Pacific' reflects India's rise: US official (July 11, 2018). *The Economic Times*. Retrieved from <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/indo-pacific-over-asia-pacific-reflects-indias-rise-us-official/articleshow/61519684.cms?from=mdr>
22. Narendra Modi. (12 November 2014). Remarks by the Prime Minister at 12th India-ASEAN Summit. Nay Pyi Taw, Myanmar. Retrieved from <https://mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/24236/Remarks+by+the+Prime+Minister+at+12th+IndiaASEAN+Summit+Nay+Pyi+Taw+Myanmar>
23. National Defense Strategy of the United States of America.(2018). Retrieved from <https://www.bits.de/NRANEU/others/strategy.htm#security>
24. Paal Douglas.(January 31, 2019). America's Future in a Dynamic Asia. Carnegie Endowment for International Peace. Retrieved from <https://carnegieendowment.org/2019/01/31/america-s-future-in-dynamic-asia-pub-78222>
25. Pomfret Richard. (02 May 2018). The Eurasian Landbridge and China's Belt and Road Initiative. *Vox*. Retrieved from <https://voxeu.org/article/eurasian-landbridge-and-chinas-belt-and-road-initiative>
26. Pramuk Jacob. (January 25, 2018). Trump: I would reconsider a massive Pacific trade deal if it were 'substantially better'. *CNBC*. Retrieved from <https://www.cnbc.com/2018/01/25/trump-says-he-would-reconsider-trans-pacific-partnership-trade-deal.html>
27. Rajendram Danielle.(December 2014). India's new Asia-Pacific strategy: Modi acts East. Retrieved from: <https://www.files.ethz.ch/isn/186677/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf>
28. Rapoza Kenneth. (Dec. 10, 2018). Trade War Update: China Subverts Tariffs, Trade Gap Gets Wider. *Forbes*. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2018/12/10/trade-war-update-china-subverts-tariffs-trade-gap-gets-wider/#732b105950e5>
29. Remarks by President Trump on his Trip to Asia. (November 15, 201). Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-trip-asia/>
30. Regional Economic Outlook: Asia Pacific. (May 2018). *International Monetary Fund*. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/REO/APAC/Issues/2018/04/16/areo0509>
31. Stavridis James. (February 22, 2019). China's steady plan to take control of the Asia-Pacific region. *Financial Review*. Retrieved from <https://www.afr.com/world/chinas-steady-plan-to-take-control-of-the-asiapacific-region-20190222-h1b157>
32. Taylor Adam. (April 13, 2018). A timeline of Trump's complicated relationship with the TPP. *The Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/04/13/a-timeline-of-trumps-complicated-relationship-with-the-tpp/>
33. 3-ird India – U.S. Maritime Security Dialogue. (2018). Retrieved from URL: <https://media.defense.gov/2018/May/04/2001912429/-1/1/3RD%20INDIA%20US%20MARITIME%20DIALOGUE.PDF>
34. Wiseman Paul, and Zeke Miller and Catherine Lucey. (Dec. 2, 2018). US, China Put Brakes on Trade Dispute with Cease-Fire. *AP News, associated Press*. Retrieved from <https://apnews.com/449e5545c30b42739934e79ba2429126>.
35. Zaretsky Renu. (3 July 2018). Tariffs, Trade and Time: Making America Pay Again. *Tax Policy Center*. Urban Institute and Brookings Institution. Retrieved from <https://www.taxpolicycenter.org/taxvox/tariffs-trade-and-time-making-america-pay-again>.

Надійшла до редколегії 18.08.2018.

Anatoliy Khudoliy, Ph.D. (Political Science), Professor, Department of International Relations Ostroh Academy National University, Ostroh, Ukraine

Abstract. *The article deals with American-Chinese and American-Indian relationships in the 21st century.*

The researcher focused on political, military and economic aspects of cooperation between Washington and Beijing, Washington and New Deli over the last few years of the twenty first century. The author of the article has analyzed major tendencies of development of American-Chinese relationships in the context of bilateral cooperation during the presidency of Barack Obama and Donald Trump. Economic and security activities of China, oriented to strengthening of leadership positions of Beijing, as a key actor, in the regional policy were detailed. Along with it, the author shifted attention to Washington priorities in bilateral relations considering its pragmatic purposes and national interests which considerably influence foreign policy course of the United States. Despite close relations between the USA and the People's Republic of China, there are factors that set limits for strategic partnership between two countries. The author analyzed not only foreign policy of the United States, but also foreign policy strategy of China that hides interventionism behind economic policy, trade, economic activity and projects such as 'One belt, one road'. Some cases of conflict situations between China and its neighbors are analyzed in order to highlight problems.

The author analyzed definite political and economic steps made by President Trump in order to strengthen American positions and regional security. Under support of Washington, India, Japan and Australia play more important roles as regional actors. India's role in regional confrontation between the United States and China is well depicted. Since 2017 India increased its positions in exporting goods and services to the United States, which is one of the main markets after China and the EU. Nevertheless, the USA is still a key player in the region. So, developing trade, financial and military relations, the USA is attempting not only to preserve, but also to strengthen its own positions in the Asia-Pacific and, as a result, to contain China.

Key words: *the USA, China, India, Japan, regional politics, the Asia-Pacific, the Indo-Pacific.*

УДК 94(73).091.7

<http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.06.82-90>

Володимир Юшкевич,
кандидат історичних наук,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ДОПОМОГА США БІЖЕНЦЯМ В ПЕРІОД КОРЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ (1950 – 1953 рр.)

Анотація. *У статті розглянуто комплекс заходів із допомоги «біженцям війни», здійснюваних США в умовах локального конфлікту на Корейському півострові. Наголошено на тому, що надання допомоги сотням тисяч корейських біженців стало для США та міжнародної спільноти унікальним досвідом забезпечення фінансової підтримки, реалізації програм допомоги, проведення рятівних операцій в умовах бойових дій та організованого відступу військ. Особливу увагу звернуто на рішення та дії командування американських збройних сил, спрямовані на уникнення паніки серед втікачів з Півночі, здійснення евакуації мирних жителів, створення та діяльність таборів для біженців. Розглянуто безпрецедентну за своїми масштабами Хіннамську рятівну операцію, здійснену під час наступу китайських та північнокорейських військ у грудні 1950 р. Досліджено внесок США у проекти допомоги, що реалізовувались в межах ООН. Першим таким досвідом стала робота Командування цивільної допомоги ООН в Кореї, польові команди якої протягом другої половини 1950 р. розповсюджували одяг, харчі,*